

mantenir sempre un cert —i difícil— equilibri entre tradició i/o modernitat, sense perdre de vista ni la riquesa de les varietats dialectals, ni els criteris de rigor científic necessaris per a obtenir uns resultats fiables.

La publicació del recull que comentem és una mostra del nivell as-

solit en els darrers anys (1984-1986) en els estudis sobre llenguatge administratiu, i contribuirà, doncs, a donar encara més difusió als articles que conté i a divulgar més els criteris i principis que acompanyen l'establiment i la recuperació del llenguatge administratiu català.

Oriol OLEART I PIQUET

Eduardo BLASCO I FERRER, *Storia linguistica della Sardegna*, Tubinga (Max Niemeyer Verlag) 1984, 349 ps., ISBN 3-484-50211-8.

Eduardo BLASCO I FERRER, *La lingua sarda contemporanea. Grammatica del lugodorese e del campidanese. Norma e varietà dell'uso. Sintesi storica*, Caller (Edizioni della Torre) 1986, 243 ps.

Les obres ressenyades constitueixen una aportació molt important del professor Blasco al coneixement històric i a la descripció gramatical de la llengua sarda. El professor Blasco, que col·laborà en el núm. 5 de la REVISTA DE LLENGUA I DRET, ha demostrat una vegada més en aquestes obres la seva gran capacitat de treball i la seva indiscutible preparació lingüística, com ja havia fet en la seva *Grammatica storica del catalano e dei suoi dialetti*, Tubinga (Gunter Narr Verlag) 1984. En aquest cas, però, ha dedicat la seva atenció a l'estudi del sard, llengua que li és ben coneguda pel fet de, tot i ser barceloní, viure des de fa força temps a Sardenya.

En primer lloc ens referirem a la *Storia linguistica della Sardegna*. Es tracta d'un treball força ben fet i de contingut més complex del que el seu títol expressa. Sí, a més del que

podem anomenar història de la llengua, hi ha uns apartats notables dedicats al *context històric* general (per exemple al primer capítol, però en general a tots —llevat del darrer—, que s'inicien amb una visió històrica de l'etapa de la història de la llengua descrita), a la *gramàtica històrica* del sard (sobretot dins del capítol sisè, en què es fa una exposició ben detallada sobre el sard antic en els vessants fonològic, morfosintàctic i lèxic) i a la *dialectologia* sarda (a la qual l'autor dedica el darrer capítol del llibre).

Pel que fa a l'estructura de l'obra, diguem que es compon dels dotze capítols següents: des dels orígens fins als fenicis, ps. 1-13; dels fenicis als romans, ps. 14-15; dels romans a les invasions germàniques, ps. 16-52; dels vàndals a l'administració bizantina, ps. 53-55; de l'administració bizantina als *giudicati* sards, ps. 56-61; dels *giudicati* a la inter-

venció pisana i lligur, ps. 62-129; de la dominació pisana i genovesa a la intrusió catalana, ps. 130-139; de la dominació catalana a l'administració espanyola, ps. 140-159; de la dominació espanyola fins a l'administració savoiana, ps. 160-166; de l'administració piemontesa a la unitat, ps. 167-169; de la unitat fins als nostres dies, ps. 170-194; i dialectologia sarda, les estructures dels dialectes sards moderns, ps. 195-283. Completen el llibre una extensa bibliografia (ps. 285-318), una relació d'abreviatures, signes i símbols (ps. 319-323), un índex dels temes per paràgrafs (ps. 324-326), un índex de mots (ps. 327-344) i cinc mapes.

El llibre que comentem té una presentació general força acurada i de fet, com hem pogut comprovar en descriure l'estructura del llibre, constitueix un complet recorregut històric sobre la situació lingüística de Sardenya.

Hi trobem una certa irregularitat en l'extensió dels capítols (n'hi ha de dues o tres pàgines i n'hi ha de seixanta i fins i tot de vuitanta). El motiu d'aquesta diversitat de tractament —deixant de banda el cas específic del darrer capítol, de dialectologia— és que, encara que els onze primers capítols —és a dir els pròpiament diacrònics— s'inicien amb una presentació històrica general i contenen una descripció d'història de la llengua, hi ha alguns capítols en què es dedica una atenció especial a qüestions relatives a la gramàtica històrica.

Convé, a més, destacar que les referències d'interès per a la història lingüística de les terres catalanes són

molt freqüents i no se cenyeixen al capítol vuitè, en què es fa una presentació força completa de les influències catalanes en el sard (hi notem, però, a faltar la utilització o l'esment del treball de Jordi Bruguera sobre *El català a Sardenya*, inclòs a les actes de les *Segones Jornades del CIEMEN*, Barcelona (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) 1978).

La segona obra que comentem, *La lingua sarda contemporanea*, té unes característiques ben diferenciades de la que acabem de ressenyar. Es tracta d'una contribució ben rellevant a la codificació del sard. Aquesta obra té l'encert d'utilitzar una informació abundant de tipus descriptiu (hi ha una referència constant a les solucions que en cada forma existeixen en logudorès i campidanès), un modern suport metodològic (que sovint, però, l'allunya de l'assoliment de l'objectiu divulgatiu que l'autor assenyala al prefaci) i un to general de proposta prudent (l'autor no pretén definir una norma universalment acceptada, perquè és conscient que això darrer exigeix una decisió política i estratègica, a la qual s'ha d'arribar després d'un debat establert sobre la base científica en què aquest llibre troba el seu sentit).

El llibre s'inicia amb un quadre de símbols fonètics i un prefaci, s'estructura en tres parts centrals i acaba amb una bibliografia i un índex analític. Les parts centrals del llibre corresponen a una *presentació metodològica sociolingüística* aplicada al sard (ps. 13-63; llengua estàndard, diasistemes i varietat del sard, diglòssia i bilingüisme, planificació lingüís-

tica, codificació de la llengua sarda —l'apartat més extens i més suggeridor, en què l'autor proposa dues condicions bàsiques en l'establiment del sistema gràfic: l'economia i l'accessibilitat, i tres criteris que pot seguir el mecanisme d'assignació de símbols gràfics a fonemes: el fonètic, l'etimològic i el tradicional—), a una breu *síntesi històrica* (ps. 65-78; s'hi recullen els aspectes essencials del seu llibre *Storia linguistica della Sardegna*) i a una *gramàtica* (ps. 79-218; es tracta de la part fonamental de l'obra i s'hi fa una exposició força completa sobre l'estructura morfològica i sintàctica del sard; els capítols que la integren són: el substantiu i els seus determinants, l'adjectiu i els pronoms relatius i interrogatius, els pronoms personals, els numerals, el verb, els adverbis i les

preposicions, les interjeccions, les proposicions i el període, l'ordre de les paraules i característiques tipològiques del sard).

Els dos llibres ressenyats constitueixen una aportació brillant del professor Blasco al coneixement de la llengua sarda i sens dubte esdevindran un valuós instrument de treball no tan sols per als especialistes en sard, que hi trobaran elements de reflexió i materials d'estudi, sinó per als romanistes en general, que disposen ara d'uns nous manuals d'indiscutible interès sobre una llengua romànica amb una escassa —fora d' excepcions singulars com les obres de Max Leopold Wagner— bibliografia lingüística.

CARLES DUARTE